

Akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok

Közösségi tevékenységek

Varga – közösségi kiállítás

BESZÁMOLÓ

1

Varga – közösségi kiállítás

Időpont: 2020. október 23.(péntek), 15⁰⁰ órától

Helyszín: 7370 Varga, Fő utca 32. – Faluház

Jelenlévők: Mellékelt jelenléti ív szerint.

Program:

Polgármester köszöntője

„A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt aktuális állapotának ismertetése

Szüreti felvonulás – a hagyományápolás jegyében

Közösségi kiállítás a Faluház melletti helyiségben, kötetlen beszélgetéssel, újborkóstolással

Szüreti bál a Faluházban, hangulatfelelős a „TheQuila” Zenekar

Megnyitó rendezvény zárása

Program ismertetése:

Lukácsné Lembach Anita polgármester asszony köszöntötte a közösségi kiállítás megnyitójának résztvevőit, tájékoztatta a megjelenteket arról, hogy a rendezvény a TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt keretében valósul meg, annak támogatási forrása igénybe vételével.

Ismertette a kiállítás, mint közösségi tevékenységet: A közösségi kiállítás a lakosság megszólításának és bevonásának egyik módszere, a helyi kultúrára, helytörténetre, tradícióra, teljesítményre (egyéni vagy közösségi), természeti és társadalmi értékekre, közérzetre, az egyén és a közösség kapcsolódására, a helyi identitás tartalmára koncentrálnak.

A közösségi tevékenység célja a helyi cselekvők körének szélesítése, a közösség számára releváns témák megkeresése, feldolgozása, bemutatása, az egyéni kompetenciák fejlesztése a kiállítási és az ahhoz kapcsolódó tevékenységek során.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A közösség fejlesztésének folyamatában, a közösségbe tartozás érzésének, az identitástudat kialakításában/megőrzésében, fontos szereppel bírnak az együtt szervezett és megvalósított tevékenységek, így a közösségi kiállítás is.

A közösségi kiállítás lehetőséget biztosít a helyi cselekvők körének szélesítésére, a múlt, a hagyományok, a tradíciók megismerésére, a közösségi identitás erősítésére.

A közösségi kiállítással kapcsolatban elmondta még: Magyarországon a gazdaságban és kultúrában nagyon fontos jelentősége van a szőlőtermelésnek és borászatnak. Hazánk időjárási viszonyai kivételes lehetőséget biztosítanak az ágazat számára. Rengeteg olyan borvidék van, mely nem csak a hazai, de a nemzetközi életben is fontos jelentőségű.

A szeptemberi, októberi időszak egyik legfontosabb közösségi és gazdasági eseménye, a szüret. Ez után pedig készülhet a magyar bor. A parasztgazdaságoknak és szőlővidékeknek ez mindenképpen kiemelt esemény.

A szüret évszázados hagyomány, melyhez a kemény munka mellett a finom falatok, és borok, a felvonulás, a zene és a mulatság is szorosan hozzátartozott/hozzátartozik.

A szüret időpontja a XVIII - XIX. században valamilyen jeles naphoz kötődött Szent Mihálytól (szeptember 29.) Simon-Júdás napjáig (október 28.). Az Alföld több vidékén Szent Mihály-napkor kezdték a szüretet. A Dunántúl nagy részén és Erdélyben Terézia (október 15.), a Balaton és Kőszeg vidékén Orsolya (október 21.), Tokaj – Hegyalján, Simon-Júdás napján (október 28.).

A szüret a falusi/paraszti gazdaságokban kölcsönös segítséggel végzett munka volt. A kisebb szőlőkben a család ma is meghívott segítőkkel szüretel. A házigazda, a tulajdonos vendégül látja a szüretelőket étellel-itallal, a szőlőből, mustból kóstolót vihetnek haza.

A kiállítás témaválasztásához is a szüret időszaka adta az ötletet, hiszen a szőlő, a bor, a szüret a falusi mindennapok szerves része volt, napjainkban sajnos már sokkal kevesebben folytatják ezt a tradicionális tevékenységet. Tekintettel erre, nagyon fontos, hogy megpróbáljuk életben tartani a helyi közösségekben ezt a tradíciót. Fontos, hogy a hagyományos szőlőművelés, borkészítés iránt érdeklődő fiataloknak, a hozzáértők átadják a tudást, így „beoltva” őket a szőlőművelés, borkészítés szenvedélyével.

A mindig „aktívak” csapata által megfogalmazott kiállítási ötletet elfogadták a településen élők. Egyetértettek abban, hogy az első közösségi kiállítás a szőlészet, borászat

témaköre vonatkozzon. A kiállítás megnyitó programjának összeállításában, a kiállítási anyag összegyűjtésében, rendszerezésében, összeállításában, a helyiség berendezésében az „oroszlánrészt” az aktív mag vállalta, de a lakosságot is köszönet illeti aktivitásáért.

Majd ezt követően ismertette a jelenlévőkkel a rendezvény programját és kifejezte reményét, hogy a résztvevőknek tartalmas, hasznos és kellemes időtöltésben lesz részük, valamint megköszönte a segítségét, munkáját, mindazoknak, akik hozzájárultak a közösségi kiállítás megvalósításához.

A köszöntőt követően a Projekt aktuális állásának ismertetésére került sor. A szakmai vezető tájékoztatta a résztvevőket arról, hogy a projekt keretében mely közösségi akciók, tevékenységek, események valósultak már meg:

- 2018. július 21. napján Varga községben, az első szomszédünnep,
- 2018. december 1. napján, Baranyajenőn közösségi rendezvény,
- 2019. február 23. napján Gödrében közösségi rendezvény,
- 2019. június 29. napján, Szágyon az első szomszédünnep,
- 2019. július 27. napján Varga községben a második szomszédünnep,
- 2019. augusztus 10. napján Baranyajenő településen az első szomszédünnep,
- 2019. augusztus 18. napján Gödrében az első szomszédünnep,
- 2019. szeptember 7. napján, Felsőegerszegen az első szomszédünnep,
- 2020. szeptember 5. napján, Felsőegerszegen a második szomszédünnep,
- 2019. szeptember 14. napján Gödre községben az első közösségi kiállítás,
- 2019. október 5. napján, Baranyajenőn az első közösségi kiállítás,
- 2019. október 19. napján Felsőegerszeg településen, az első közösségi kiállítás,
- 2020. február 22. napján, Szágy településen az első közösségi kiállítás,
- 2020. március 14. napján, Mindszentgodisán az első közösségi kiállítás,
- 2020. október 17. napján, Felsőegerszegen a második közösségi kiállítás.

A közösségi programok, folyamatok körében megvalósításra került:

- 2018. november 12. napján Mindszentgodisa településen, az első tanulókör,
- 2018. december 12. napján Varga településen az első tanulókör,
- 2019. április 17. napján Gödrében az első tanulókör,
- 2019. december 5. napján Gödrében a második tanulókör,
- 2020. szeptember 12. napján, a harmadik tanulókör.

Lakossági részvételi fórum volt:

- 2018. július 17. napján Gödrében,
- 2018. augusztus 17. napján, Baranyajenőn,

- 2019. január 25. napján Varga községben,
- 2019. április 12. napján, Felsőegerszegen,
- 2019. november 15. napján Mindszentgodisa községben
- 2019. december 10. napján Szágy községben.

A közösségi kiállítás megnyitójának következő programeleme a szüreti felvonulás volt.

A szüret befejezését nem csak az elmúlt időszakokban ünnepelték meg. Szüreti felvonulást és bált még ma is tartanak. A szüreti menet jellegzetes figurái voltak többek között a bíró, a bíróné, a kisbíró, a tolvaj, és a csősz is, akik veszekedésükkel szórakoztatták a közönséget. A régi szerepkörök mára már nem minden menetben jelennek meg, de a „beöltözés” napjainkban is jellemző.

A vargai kiállítás megnyitójának ezen programeleme, a szüreti felvonulás szokását kívánta felidézni, életben tartani. A szervezők, a helyi adottságok figyelembe vételével tervezték, és valósították meg a szüreti felvonulást. A településen már nincs olyan gazda, aki rendelkezik lovas fogattal, illetve hintóval. A felvonulók, a bíró, a bíróné és a kisbíró vezetésével, zenés kísérettel, gyalog járták végig a település utcáit, meg-meg állva, táncba hívva, borral kínálva a helyieket.

A szüreti felvonulás a közösségi kiállítás helyszínén ért véget, a résztvevők megtekintették a kiállított tárgyakat, kötetlen beszélgetés keretében osztották meg egymással a témához kapcsolódó ismereteiket. A közösségi kiállítás megnyitója nem csak a szüreti felvonulás programelem beiktatásával volt rendhagyó, de kiállító helyiség berendezésébe is csempészték a szervezők némi „újítást”. Véleményük szerint, igazán akkor autentikus, illetve egy kicsit talán humoros is a kiállításnak helyt adó környezet, ha egy mai borospince berendezésének „valódi” hangulatát idézi, így került többek között pl. régi szekrény, építési anyagok, létra, a kiállítási anyag közé.

A kötetlen beszélgetésben megosztott ismeretek:

Talán nincs még egy nemzet, amely olyan jelentőséget tulajdonít a szüretnek, hogy még a Himnuszában is megjelenik a köszönet és hála a bor és szőlő bőséges áldásáért („...Tokaj szőlővesszein, nektárt csepegtettél...”). Évszázadok óta foglalkoznak szőlőtermesztéssel a Kárpát-medencében, s bár ma is tartanak szüreti mulatságokat, a korábbi időkben sokkal komolyabb hagyománya volt ennek az eseménynek. Századról századra változnak a szüreti szokások, egy dolog állandó: egy szőlősgazda életében a szüret az egyik legszebb és legfontosabb pillanat.

Az iparosok, a szegények és a gazdalegények régen külön bálokat tartottak. Később, főleg a kisebb településeken egy-egy nagyobb, közös mulatságon ünnepeltek. A bálokban a szüreti menet szereplői tovább viselték tisztségeiket. A csőzlányok és csőzlegények feladata például az volt, hogy a külön erre a célra felaggatott, vagy dekorációként használt szőlőfürtöket őrizték. A bál folyamán ugyanis a résztvevők ezekről „lopkodtak”. Akit „lopáson” értek, azt „megbüntették”. Bíróságot kellett fizetnie. Ezt a pénzt aztán a szervezők (korábban a borkirály, vagy bálkirály) a bál rendezési költségeire fordította. Sok helyen egyébként ez a szőlőlopás-játék még az 1970-es években is a szüreti bál része volt. A szüreti mulatság általában reggelig is eltartott.

Napközben még folyt a munka: a hagyományok szerint a nők szedték a szőlőt, a férfiak pedig puttonyba gyűjtötték a termést, miközben vidám énekeket énekeltek. Ezalatt már készültek a hagyományos szüreti ételek és friss mustból sem volt hiány. A nap végeztével a gazda vagy uraság köszöntésére került sor, a verselők ilyenkor annak jószágáról vagy fukarságáról szóltak. A kora reggeltől késő estig tartó fáradozás után kezdődhetett a bál, melyhez számtalan játék és szokás társult.

A szüreti étel birka vagy marhahúsból készült. Bográcsban marhagulyást vagy birkapörköltet főztek, előtte pedig húslevest szolgáltak fel. Ezek mellett az esküvők mai napig hagyományos étele, a székelykáposzta sem hiányozhatott az esti mulatságból, desszertnek pedig csörögéfánkot sütöttek. Az ételek mellé pálinkát és természetesen bort fogyasztottak a hajnalig tartó mulatság alatt.

A kötetlen beszélgetés közben az újborkóstolás sem maradhatott el.

A kiállítás megnyitó programja követte a szürethez kapcsolódó szokásokat, így annak befejező akkordja a szüreti bál volt. A zenét a TheQuila Zenekar szolgáltatta. (A zenekar, a kezdetektől sok-sok változáson ment át, míg elérte jelenlegi végleges formáját. Zenei repertoárjukra a sokszínűség jellemző, amelyet az eddigi tapasztalataik, illetve a szervezők, vendégek igényei alapján alakítanak ki. A zeneszámok egytől egyig élőben szólnak meg, a tagok zenei tudására alapozva.)

A programszervezés folyamata, programelemek:

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelés, tervezés, szervezés legaktívabb résztvevői a helyi „aktív mag” volt, egyetértett abban, hogy míg az első kiállítás a szőlészethez, borászathoz kapcsolódó témakört mutassa be, a témakörhöz kapcsolódó tárgyak segítségével. Majd megosztották elképzelésüket a település lakóival, akik támogatták az ötletet.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma elicitálása, bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen

érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

Rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja „rendhagyó” elemekkel egészült ki. Kreatív ötletként fogalmazódott meg a szüreti felvonulás, a szüreti bál, és a kiállító helyiség nem szokványos berendezésének ötlete is. A nem szokványos elemekkel kiegészített megnyitó rendezvény ebben a formában került véglegesítésre, elfogadásra.

Az elérni kívánt célcsoport: Elsősorban a helyi közösség tagjai, illetve a célterület településeiről érkező polgárok.

A rendezvény helyszínének kiválasztása: A helyszín kiválasztásának meghatározásában az játszott szerepet, hogy a helyszín ismert és elfogadott legyen a helyiek körében. Alkalmas legyen a tárgyak kiállítására, és a szüreti bálnak helyt a dó helyiség elkülönüljön a kiállítási helyiségtől. Így a választás a Faluházra, és a mellette külön álló építményre esett.

Rendezvény időpontjának meghatározása: A közösségi kiállítás időpontjának kiválasztásában döntően két szempont játszott szerepet. Az egyik ilyen szempont az volt, hogy a helyszín szabad legyen a tervezett rendezvény időpontjában, a másik az volt, hogy az időpontja is kapcsolódjon a szüret szokásos időpontjához.

Rendezvény megvalósítása: A megvalósítási folyamat elemei voltak, a kiállítandó tárgyak, eszközök, képek stb. felkutatása, összegyűjtése, rendszerezése, helyszínre szállítása, a kiállítási helyiség berendezése, az esemény lebonyolításában résztvevő önkéntesek koordinálása. A szüreti felvonulás és a bál megszervezése. A kiállítás megnyitója végeztével a szüreti bálnak helyt adó terem visszarendezése. A kiállítás zárását követően, az annak helyt adó építmény visszarendezése, a kiállítási tárgyak visszajuttatása a tulajdonosokhoz.

A kiállítási anyag összefoglalása: A szőlőtermesztés és a borkészítés tárgyi, eszközei (pl.: sajtár, hébér, boroskancsó, boroshordó, prés, daráló, demizson, permetelőkanna stb.). A kiállításról a fényképeket csatoltuk a szakmai beszámolóhoz.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszak kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt. A kistelepülésekre jellemzően, a nem specifikus kiállító helyiségként funkcionáló közösségi terek más rendezvényeknek is otthont adnak, így azokban nem lehet állandó kiállítást berendezni. A kiállítás megnyitójának résztvevői a vendégkönyve bejegyzést nem tettek, de a beszélgetésben biztosították a szervezőket tetszésükről.

Tapasztalatok, észrevételek:

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközökkel, meghívóval és személyes megszólítással történt.

A járványügyi veszélyhelyzet árnyékában, a település összlakosságának viszonylag nagy hányada vett részt a kiállítást megnyitó programelemekben.

A kiállítás megnyitójának nem szokványos programja is jó példázta, hogy az összetartó helyi közösség milyen fontos szerepet tölt be abban a folyamatban, mely életben tartja múlt emlékeit, értékeit, hagyományait, így erősítve annak identitását, kohézióját.

A kiállítás egy hétig volt elérhető, de a járványügyi helyzet miatt, sajnos csak néhányan tekintették meg a kiállítást, a megnyitót követően. A kiállítás egy újabb tapasztalat a jövőben megrendezendő kiállítások megszervezéséhez.

A rendezvény szervezése, a Projekt szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatás igénybevételével történt. A PTI Communications Kft. versenyeztetési eljárás során, mint legkedvezőbb ajánlatot benyújtó gazdasági szereplő került kiválasztásra.

Varga, 2020. október 27.

.....
Gruber Marianna szakmai vezető